

провадженні. Важливим є також забезпечення належної підготовки фахівців, які здійснюють керування безпілотними системами та обробку отриманих даних.

Отже, подальше удосконалення нормативно-правового та методичного забезпечення використання БПЛА є необхідною умовою підвищення ефективності криміналістичного документування воєнних злочинів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пашковський М. І. Стандарти розслідування воєнних злочинів як інструмент посилення спроможності національної системи кримінальної юстиції // *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 9. URL: https://lsej.org.ua/9_2025/55.pdf (дата звернення: 31.03.2026).
2. Питання та відповіді щодо воєнних злочинів // Офіс Генерального прокурора України. Єдиний державний портал документування воєнних злочинів. URL: <https://warcrimes.gov.ua/qa.html> (дата звернення: 31.03.2026).
3. Погорецький М. А. Застосування новітніх технологій у розслідуванні та доказуванні воєнних злочинів (проблемні питання) // *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 3–4. С. 84–102. URL: https://vkslaw.knu.ua/wp-content/uploads/2025/05/visnyk_krim_sud_3-4_23_v2_250425_avt2-84-102.pdf.
4. Ремінна П. Використання безпілотних літальних апаратів у досудовому розслідуванні, їх використання в дослідженні воєнних злочинів в Україні // *Матеріали наукових заходів Національної академії внутрішніх справ*. Київ, 2024. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/106e281e-f3fa-4aca-8bf0-287509932598/content> (дата звернення: 31.03.2026).
5. Тичина Д. М., Антошук А. О., Перцев Р. В. Криміналістичне забезпечення використання безпілотного літального апарату (дрону) у досудовому розслідуванні // *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. – 2023. – Вип. 78, ч. 2. – С. 291–296. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f2c64cdd-136b-467e-8354-b16a87ebe132/content> (дата звернення: 31.03.2026).
6. Taradiuk Y. Video shows Russian drone killing white flag-waving civilians and dog, Ukraine opens war crimes investigation // *The Kyiv Independent*. 2025. 4 Nov. URL: <https://kyivindependent.com/investigation-launched-after-russian-troops-stroke-with-drone-civilians-walking-with-white-flag/> (дата звернення: 31.03.2026).

СТЕЦКОВ ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ
Київський інститут Національної гвардії України

ДЕНИСЮК ОЛЕКСАНДР ВАЛЕНТИНОВИЧ
Київський інститут Національної гвардії України

АНАЛІЗ ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВІ ОСНОВИ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Введення воєнного стану в Україні 24 лютого 2022 року суттєво трансформувало завдання Національної гвардії України (далі – НГУ) щодо забезпечення громадської безпеки та порядку [1]. Підрозділи НГУ змушені діяти в умовах підвищеної небезпеки, нестабільної оперативної обстановки, гібридних загроз та обмежень, запроваджених режимом воєнного стану. Водночас громадське життя не припиняється повністю: проводяться офіційні заходи, збори, мітинги, культурні та спортивні події (хоча й у обмеженому форматі), що актуалізує питання організації служби з охорони громадського порядку (далі – ОГП) та забезпечення громадської безпеки (далі – ГБ) [2; 9].

Правову основу діяльності НГУ становлять Конституція України, Закон України «Про Національну гвардію України», Закон України «Про правовий режим воєнного стану», а також відомчі нормативно-правові акти [1; 3; 4].

Конституція України (ст. 39) гарантує право на мирні зібрання, але дозволяє його обмеження в інтересах національної безпеки та громадського порядку. У воєнний час ці положення набувають особливого значення [1].

Науковці по-різному аналізують межі таких обмежень. М. В. Савчин наголошує, що обмеження прав має бути пропорційним, тимчасовим і виправданим лише необхідністю забезпечення національної безпеки [5]. Х. М. Маркович розмежовує абсолютні та відносні права, зазначаючи, що воєнний стан не скасовує сутності прав людини, а лише дозволяє їх тимчасове звуження за принципом пропорційності [6]. О. Г. Данильян та О. В. Білоскурська акцентують на необхідності механізмів контролю (судового, омбудсменського та міжнародного) для запобігання зловживанням [7; 8].

Роль НГУ в забезпеченні публічної безпеки в цьому контексті науковці (Д. Ю. Толстоносів, І. В. Шмагайло) визначають як унікальну гібридну: поєднання військових і правоохоронних функцій дозволяє НГУ ефективно реагувати на загрози, але потребує чіткого розмежування повноважень з іншими суб'єктами сектору безпеки [9; 10].

Практика воєнного стану виявила низку конкретних викликів. Підрозділи НГУ забезпечували порядок під час обмежених заходів до Дня Незалежності (2022–2024 рр.) та інших офіційних подій у Києві, Харкові та інших містах. У разі оголошення повітряної тривоги безпосередньо під час заходу виникали проблеми швидкої евакуації: відсутність достатньої кількості укриттів, паніка серед учасників, необхідність одночасного блокування території та організації евакуаційних потоків [2; 9].

Взаємодія з Національною поліцією здійснюється на підставі відповідних наказів МВС, проте в умовах воєнного стану виникають колізії: нечіткий розподіл зон відповідальності, дублювання функцій під час блокування та патрулювання, затримки в обміні інформацією [4; 11].

Чинна нормативна база створює загальне підґрунтя, але має суттєві прогалини. Законодавство не містить спеціальних алгоритмів дій НГУ саме під час масових заходів у воєнний час з урахуванням повітряних тривог, комендантської години та загрози ДРГ [3; 9].

Колізії виникають між нормами Закону «Про правовий режим воєнного стану» (обмеження пересування, заборона заходів) та конституційним правом на зібрання. Практичні труднощі: дефіцит особового складу, відсутність єдиних планів евакуації для масових заходів, недостатня цифризація процесів координації [2; 10].

Наукова новизна роботи полягає в комплексному аналізі прогалин чинного законодавства та практики, а також у формулюванні конкретних пропозицій щодо вдосконалення:

- розробити окремі методичні рекомендації (інструкцію) щодо особливостей несення служби підрозділами НГУ під час масових заходів в умовах воєнного стану з урахуванням повітряних тривог, евакуації та взаємодії з поліцією;
- внести зміни до відомчих актів МВС щодо чіткого розмежування повноважень НГУ та Національної поліції в кризових ситуаціях;
- адаптувати зарубіжний досвід держав, що перебували в умовах збройного конфлікту (Ізраїль, США), до підготовки особового складу НГУ.

Підсумовуючи, забезпечення громадської безпеки та порядку під час масових заходів в умовах воєнного стану є складним завданням, що вимагає не лише виконання норм, а й гнучкості, наукового осмислення та законодавчого вдосконалення [9; 10]. Запропоновані зміни сприятимуть підвищенню ефективності діяльності НГУ та балансу між безпекою держави та правами громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII.

3. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII.
4. Про затвердження порядку організації виконання Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.07.2021 № 270.
5. Савчин М. В. Обмеження прав людини під час воєнного стану // Правова система України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр. Ужгород, 2022. С. 45–52.
6. Маркович Х. М. Права і свободи людини в умовах воєнного стану // Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 4. С. 95–99.
7. Данильян О. Г. Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану // Південноукраїнський правничий часопис. 2025. № 1. С. 32–36.
8. Білоскурська О. В. Нормативно-правове регулювання обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні // Правова держава. 2022. № 46. С. 7–18.
9. Толстоносов Д. Ю., Кобзар О. Ф., Комісаров О. Г., Сидорчук В. П. Забезпечення громадської безпеки підрозділами Національної гвардії України: організаційно-правовий аспект : монографія. Київ : КІ НГУ, 2023. 176 с.
10. Шмагайло І. В. Правоохоронна діяльність Національної гвардії в умовах воєнного стану // Право і безпека. 2024. № 4 (95). С. 147–156.
11. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10.08.2016 № 773.

ФІВКІН ПЕТРО МИКОЛАЙОВИЧ

начальник кафедри права Національної безпеки та правової роботи Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПАРХОМЕНКО АЛЕКСАНДРА

студентка 2 курсу 1 групи кафедри підготовки офіцерів запасу Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**OSINT-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБОРУ ДОКАЗОВОЇ БАЗИ ВОЄННИХ
ЗЛОЧИНІВ**

Слово «війна» зазвичай викликає образи боїв на землі, воді чи в повітрі, проте у XXI столітті лінія фронту неминуче пролягає через інформаційний простір. Одним із ключових фігур на цьому полі битви став OSINT (від англ. Open Source Intelligence), що в перекладі означає розвідку за відкритими джерелами.

Даний спосіб пошуку інформації зародився як закрита дисципліна спецслужб часів холодної війни, де аналітики зосереджувалися на моніторингу газет та радіоефірів супротивника. Проте справжня технологічна революція відбулася у 2014 році під час розслідування трагедії рейсу МН17, де група Bellingcat продемонструвала безпрецедентний кейс: цивільні розслідувачі, які озброєні ноутбуком, часом та терпінням, зуміли змінити парадигму збору та верифікації даних, завдяки їхній сформованій доказовій базі, яку визнали в міжнародних судових інстанціях [1].